

Valtioneuvoston asetus perusopetusasetuksen muuttamisesta

1. Asian tausta

Perusopetuslain muutoksella (619/2026, HE 35/2026 vp) uudistettiin oppilaan arviointiin ja opinnoissa etenemiseen liittyviä säännöksiä perusopetuslaissa. Lakimuutoksella toteutettiin pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan hallitus toteuttaa osaamistakuun, joka tarkoittaa vähimmäisosaamistason määrittelyä ja sen saavuttamista edettäessä peruskoulussa luokalta seuraavalle. Uudistuksen myötä perusopetuksessa on muun muassa riittävät ja kansallisesti yhtenäiset oppilaiden arviointiin ja opinnoissa etenemiseen liittyvät säännökset. Perusopetuslain muutos tulee voimaan porrastaen 1.8.2027 ja 1.8.2028 siten, että ensiksi voimaan tulevat opetussuunnitelman perusteiden antamista koskevat valtuutukset sekä asetuksenantovaltuudet.

Perusopetuslain muutoksessa on muutettu ja täsmennetty oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia käsittelevää 22 §:ää ja lisäksi lakiin säädettiin uudet 22 a § *oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä päättäminen* ja 22 b § *todistukset*. Oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä sekä todistuksista on aiemmin säädetty lakia alemman asteisissa säännöksissä ja normistossa kuten perusopetusasetuksessa ja opetussuunnitelmien perusteissa. Perusopetuslain muutoksen myötä ehdotetaan perusopetusasetuksen oppilaan arviointia käsittelevää 2 lukua muutettavaksi. Lisäksi perusopetusasetukseen ehdotetaan tehtäväksi tarvittavat tekniset muutokset, jotta asetus vastaisi perusopetuslakiin tehtyjä muutoksia.

2. Asetuksenantovaltuudet

Voimassa olevan perusopetuslain 22 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä. Opetushallitus voi antaa opintosuoritusten ja opinnoissa etenemisen arvioinnista sekä todistuksiin merkittävistä tiedoista tarkempia määräyksiä. Kyseisen asetuksenantovaltuutuksen nojalla on säädetty perusopetusasetuksen 10–14 §:t.

Perusopetuslain muutoksessa (619/2026) tarkennetaan laissa olevia asetuksenantovaltuuksia. Perusopetuslain 1.8.2027 voimaan tulevan uuden 22 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lukuvuosi- ja päättöarvioinnista sekä esiopetuksen, 10 §:n 4 momentissa tarkoitetun vieraskielisen opetuksen, perusopetukseen valmistavan opetuksen, ulkomailla järjestettävän opetuksen sekä aikuisten perusopetuksen arvioinnista. Tällä valtuutuksella säädettäisiin asetuksen 10 §, *lukuvuosiarviointi* ja 12 § *päättöarviointi*.

Puolestaan uuden 22 a §:n 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä oppilaan opinnoissa etenemisestä ja vuosiluokalta siirtymisestä. Tällä valtuutuksella säädettäisiin asetuksen 11 §, *opinnoissa eteneminen ja vuosiluokalta siirtyminen*.

Perusopetuslain 22 b §:n 5 momentissa säädetään, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä todistuksista. Tällä valtuutuksella säädettäisiin asetuksen 12 a §, *todistukset*.

Perusopetusasetuksen 23 §:ssä säädetään erityisestä tutkinnosta perusopetuslain 38 §:n valtuutuksella. Asetuksenantovaltuutuksen mukaan perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa erityisessä tutkinnossa sen mukaan kuin asetuksella säädetään. Tällä valtuutuksella kumottaisiin asetuksen 23 §:n 4 momentti.

3. Asian valmistelu

Ehdotetut muutokset perusopetusasetukseen on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä virkатыönä. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut perusopetuksen oppilaan arviointia koskevan lainsäädännön valmistelemiseksi Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen virkahenkilöistä koostuvan valmisteluryhmän, jonka tehtävänä on muun muassa tukea oppilaan arvioinnin lainsäädännön valmistelua, valmistella oppilaan arvioinnin lainsäädännön mukaisesti opetussuunnitelman perusteiden uudistamisen periaatteet sekä varmistaa, että lainsäädäntö ja opetussuunnitelman perusteet muodostavat johdonmukaisen normiperustan osaamistakuun toteuttamiseksi. Valmisteluryhmä on asetettu ajalle 1.9.2025 – 31.12.2027.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunnot keskeisiltä ministeriöiltä, viranomaisilta ja muilta sidosryhmiltä. Asetusluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros XX.XX.-XX.XX.2026.

4. Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Perusopetusasetuksen toisessa luvussa säädetään oppilaan arvioinnista. Perusopetuslakiin tehtävien muutosten nojalla esitetään perusopetusasetuksen 2 luvun otsikkoa ja 10–12 §:ä muutettavaksi. Asetuksen 13 ja 14 §:t esitetään kumottavaksi ja asetukseen lisättäisiin uusi 12 a §. Lisäksi pykälään tehtäisiin tarvittavat tekniset muutokset viittaussäännösten osalta, jotta asetukset vastaisivat perusopetuslakiin tehtyjä muutoksia.

Perusopetusasetuksen 10 §:ssä säädetään *arvioinnista opintojen aikana*. Pykälän 1 momentissa säädetään riittävästä arviointitiedon ja muun palautteen antamisesta. Tietojen antamisen tavasta ja muodoista määrätään kuitenkin momentin mukaan tarkemmin opetussuunnitelmassa. Pykälän 2 momentissa säädetään puolestaan todistuksiin merkittävistä tiedoista ja siitä, että Opetushallitus määrää, mitkä oppiaineet voidaan arvioida yhdessä. Lisäksi 10 §:n 3 momentissa säädetään numeroarvostelun ja sanallisen arvioinnin käyttämisestä. Pykälän sisällöstä säädetään perusopetuslain muutoksen myötä osittain perusopetuslain 22 §:ssä ja 22 b:ssä, joten tämän vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi. Pykälässä säädettäisiin lukuvuosiarvioinnista siten, että täsmennetään sen perustuminen oppiaineiden vuosiluokan tavoitteisiin sekä sanallisen arvion ja numeroarvion käytöstä lukuvuoden päätteeksi tehtävässä arvioinnissa.

Perusopetusasetuksen 11 §:ssä säädetään *opinnoissa etenemisestä ja vuosiluokalta siirtymisestä*. Pykälässä säädetään nykyisin muun muassa siitä, missä tilanteissa oppilas voidaan jättää luokalle ja milloin oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle. Lisäksi pykälässä säädetään oppilaan mahdollisuudesta osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot hylätyssä aineessa. Perusopetuslain muutoksen myötä säädetään opinnoissa etenemisestä ja vuosiluokalle siirtymisestä perusopetuslain 22 a §:ssä, joten tämän osalta pykälää ehdotetaan muutettavaksi ja pykälässä säädettäisiin opinnoissa etenemisestä ja vuosiluokalta

siirtymisestä siten, että sisältö vastaa laissa tehtyjä täsmennyksiä. Pykälässä säädettäisiin lisäksi poissaolojen vaikutuksista oppilaan arviointiin.

Lisäksi perusopetusasetuksen 11 §:n 3 momentissa säädetään oppilaan mahdollisuuksista edetä perusopetuslain 20 h §:n mukaisesti tavoitekokonaisuuksittain. Perusopetuslain 20 h §:n 1 momentissa säädetään, että jos oppilas ei kykene 20 b ja 20 c §:n mukaisista tukitoimista huolimatta hyväksytysti suoriutumaan perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista, voi opetuksen järjestäjä päättää 20 e §:n nojalla siitä, että perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa viimesijaisena toimenä oppilaan opintojen etenemiseksi. Pykälän 2 momentissa säädetään, että paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista voidaan oppilaskohtaisesti poiketa muodostamalla vuosiluokan tavoitteista erilaajuisia tavoitekokonaisuuksia, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen kyseisessä oppiaineessa. Oppilaalle laadittavassa suunnitelmassa muodostettaisiin opetuksen tavoitteista ja sisällöistä vuosiluokakohtaisia tavoitteita ja sisältöjä laajempia tai suppeampia tavoitekokonaisuuksia oppilaan tarpeiden mukaan. Oppilas etenisi opinnoissaan tavoitekokonaisuuksia suorittamalla siten, että niiden hyväksytysti suorittaminen olisi edellytyksenä etenemiselle. Momenttiin ehdotetaan selkiytettävän tavoitekokonaisuuksittain etenevän oppilaan opinnoissa etenemistä sekä opinnoissa etenemisen esteen määrittelyä.

Perusopetusasetuksen 12 §:ssä säädetään *päätösarvioinnista ja perusopetuksessa annettavista todistuksista*. Todistuksista säädetään perusopetuslain muutoksen myötä perusopetuslain 22 b §:ssä, joten tämän osalta pykälää ehdotetaan muutettavaksi ja pykälässä säädettäisiin päätösarvioinnista. Nykyisin asetus ei sääntele päätösarviointia, vaan sitä koskeva kansallinen ohjaus perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Opetushallitus määrää nykytilanteessa opetussuunnitelman perusteissa päätösarvioinnin periaatteista, päätösarvosanan muodostamisesta sekä oppiaineittain kriteereistä, joihin perustuen päätösarviointi tehdään. Päätösarvioinnilla on erittäin keskeinen merkitys oppivelvollisuuden suorittamisessa, sillä päätösarvosanoilla oppilaat hakeutuvat ja valitaan toisen asteen opintoihin. Oppilaiden oikeuksien kannalta on tärkeää, että päätösarvioinnin ja päätösarvosanan muodostamisen keskeinen perusta säädetään lainsäädännössä.

Perusopetusasetuksen 13 §:ssä säädetään *arvioinnin suorittajasta ja* oppilaan ja tämän huoltajan oikeudesta saada *tieto arviointiperusteista* ja niiden soveltamisesta oppilaan arviointiin. Arvioinnin suorittajasta ja annettavista tiedoista säädetään perusopetuslain muutoksen myötä perusopetuslain 22 a §:ssä, joten tämän vuoksi pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

Perusopetusasetuksen 14 §:ssä säädetään *arvioinnista eräissä tapauksissa*. Sen mukaan perusopetuslain 10 §:n 4 momentissa tarkoitettussa vieraskielisessä opetuksessa, ulkomailla järjestettävässä opetuksessa ja aikuisten perusopetuksessa voidaan sen mukaan kuin Opetushallitus määrää, poiketa siitä, mitä perusopetusasetuksen kaksi luvussa säädetään. Kyseinen pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska perusopetuslain muutoksen myötä pykälässä säädetyt Opetushallitukselle määrittäviksi kuuluvasta tehtävästä säädettäisiin perusopetuslain 22 §:n 7 momentissa.

Perusopetusasetuksen 23 §:ssä säädetään *erityisestä tutkinnosta*. Kyseisen pykälän 4 momentin mukaan erityisen tutkinnon arvioinnista ja oikaisun hakemisesta arviointiin on soveltuvin osin voimassa, mitä 10, 12 ja 19 §:ssä säädetään. Kyseinen momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnista säädettäisiin perusopetuslain muutoksen myötä lain tasolla, jolloin viittaaminen säännöksiin ei ole tarpeellista. Lisäksi momentissa viitattu 19 §:ään viitatuista oikaisun hakemisesta säädetään nykyisin voimassa olevassa perusopetuslain 42 c §:ssä.

5. Pääasialliset vaikutukset

Oppilaan arvioinnin säännöksiin esitettyjen muutosten vaikutuksia on kuvattu perusopetuslain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 35/2026 vp) ja perusopetusasetukseen ehdotetut muutokset mukailevat niitä.

Lisäksi ehdotetut muutokset antavat täsmällisemmän perustan opetussuunnitelman perusteissa tarkennettaville oppilaan arviointia koskeville kansallisille määräyksille. Tämä lisää oppilaan arviointia koskevan normiperustan johdonmukaisuutta ja sen myötä selkeyttää opettajan toteuttamaa oppilaan arviointia. Etenkin päättöarviointia koskevilla täsmennyksillä on keskeinen merkitys oppilaiden yhdenvertaisuuden vahvistamisessa toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa.

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole taloudellisia vaikutuksia.

6. Lausuntopalaute

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunnot keskeisiltä ministeriöiltä, viranomaisilta ja muilta sidosryhmiltä. Ehdotus oli lausuntokierroksella lausuntopalvelu.fi -palvelussa x.x.2026-x.x.2026.

Lausuntoja saatiin opetuksen järjestäjiltä, viranomaisilta, liitoilta, järjestöiltä, yhdistyksiltä sekä muilta keskeisiltä toimijoita yhteensä x kpl. Lausuntoja saatiin seuraavilta tahoilta.

7. Säännöskohtaiset perustelut

Luvun 2 otsikkoa *oppilaan arviointi* esitetään muutettavaksi. Uusi otsikko olisi *oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi*.

10 §. *Arviointi opintojen aikana.* Pykälää ja pykälän otsikkoa esitetään muutettavaksi. Pykälän uusi otsikko olisi *Lukuvuosiarviointi*. Uusi otsikko kuvaisi paremmin pykälään esitettäviä muutoksia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että lukuvuosiarviointi koskisi perusopetuslain 22 §:n 4 momentin mukaisesti lukuvuoden päätteeksi tehtävää arviointia oppilaan osaamisesta ja työskentelystä suhteessa perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettujen kaikille yhteisten oppiaineiden tavoitteisiin tai perusopetuslain 20 i §:n 2 momentissa tarkoitettujen toiminta-alueiden tavoitteisiin.

Kaikille yhteisillä oppiaineilla tarkoitettaisiin perusopetuksen oppimäärään sisältyviä perusopetuslaissa säädettyjä oppiaineita, jotka ovat oppilaille pakollisia. Näitä ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, ympäristöoppi, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimus, historia, yhteiskuntaoppi, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, liikunta, musiikki, kuvataide, käsityö ja kotitalous.

Toiminta-alueilla tarkoitettaisiin perusopetuslain 20 i §:n nojalla opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä toiminta-alueita. Näitä ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Kaikille yhteisten oppiaineiden tavoitteet määritellään perusopetuslain 22 §:n 7 momentin nojalla perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kansallisesti. Näin ollen oppilaan

osaamiseen perustuva arviointi tehtäisiin opetussuunnitelman perusteissa oppiaineittain arvosanoille 5, 8 ja 10 määriteltäisiin arviointikriteereihin perustuen. Arvosanan 5 arviointikriteerit määrittäisivät vähimmäisosaamisen tason suhteessa kunkin vuosiluokan tavoitteisiin. Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan tavoitteet määritellään hänen edellytystensä mukaisesti, eikä arvioinnissa käytetä oppiainekohtaisia arviointikriteereitä.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin työskentelyn arvioinnista. Momentin mukaan työskentelyn arviointi olisi osa oppiaineen arviointia ja se sisältyisi oppiaineesta annettavaan arvosaan lukuvuosiarvioinnissa. Työskentelyn arvioinnin tulisi perustua oppiainekohtaisesti työskentelylle asetettuihin tavoitteisiin nähden siten, että työskentely määrittyisi osaksi oppiaineen hallintaa ja osaamista. Tämä tarkoittaisi, että työskentelyn tavoitteet liittyisivät oppiaineelle luonteenomaisiin työskentelyn tavoitteisiin, kuten kokeellinen työskentely kemiaoppiaineessa. Oppiainekohtaisen työskentelyn arvioinnin ei tulisi perustua oppilaan käyttäytymiseen, joka arvioidaan oppiaineista erillisenä ja jolle määritellään erilliset tavoitteet.

Pykälän 3 *momentin* mukaan lukuvuosiarvioinnissa arvioidaan myös oppilaan osaamista ja työskentelyä suhteessa valinnaisten aineiden tavoitteisiin. Valinnaisilla aineilla tarkoitettaisiin oppilaalle valinnaisia oppimääriä, jotka ovat perusopetuksen tavoitteita syventäviä tai soveltavia. Valinnaisten aineiden tavoitteet määriteltäisiin perusopetuslain 15 §:n nojalla paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin siitä, että lukuvuosiarviointi annetaan numeroarvosanoilla. Momentissa säädettäisiin voimassa olevan pykälän tavoin numeroarvostelun asteikosta. Momentin mukaan numeroarvosanoissa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttävää, 6 kohtalaista, 7 tyydyttävää, 8 hyvää, 9 kiitettävää sekä 10 erinomaista osaamista. Hylätty suoritus ilmaistaan arvosanalla 4.

Pykälän 5 *momentissa* säädettäisiin sanallisen arvion antamisesta. Momentin mukaan lukuvuosiarvioinnissa voitaisiin käyttää opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti oppiaineiden arvioinnissa numeroarvosanojen sijasta sanallista arviointia vuosiluokilla 1–3. Tämä vastaisi nykyistä käytäntöä. Sanallisesta arviosta tulisi käydä ilmi, onko suoritus hyväksytty vai hylätty ja millaista arviointikriteerien mukaista osaamista oppilas osoittaa. Hyväksytyn sanallisen arvion saadakseen oppilaan tulisi osoittaa opetussuunnitelman perusteissa oppiaineittain määriteltujen arvosanan 5 kriteerien mukaista osaamista.

Pykälän 6 *momentissa* säädettäisiin tilanteista, joissa numeroarvostelun sijasta käytettäisiin aina sanallista arviointia. Momentin 1 kohdan mukaan sanallinen arvio annettaisiin oppilaalle oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävien valinnaisten aineiden arvioinnissa. Sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi, ja kohta vastaisi nykyistä perusopetusasetuksen 10 §:n 3 momentin 2 kohtaa, jonka mukaan sanallista arviointia voidaan soveltaa valinnaisena aineena opetettavan aineen arvioinnissa.

Momentin 2 kohdan mukaan sanallinen arvio annettaisiin oppilaalle perusopetuslain 20 h §:n mukaisesti oppiaineen rajatun oppimäärän opetuksessa, päättöarviointia lukuun ottamatta.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin siitä, että sanallinen arvio annetaan oppilaalle perusopetuslain 20 i §:n mukaisessa toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa. Säännös vastaisi voimassa olevaa 10 §:n 3 momentin 3 kohtaa. Sen mukaan sanallista arviota voidaan käyttää perusopetuslain 20 i §:n mukaisessa opetuksessa.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin voimassa olevan 10 §:n 4 momentin 1 kohdan mukaisesti siitä, että aikuisten perusopetuksessa tarkoitetuissa alku- ja lukutaitovaiheesta käytetään sanallista arviointia.

Pykälän 7 *momentissa* säädettäisiin siitä, että sanallinen arvio voidaan antaa enintään kahden ensimmäisen lukuvuoden aikana perusopetuksen aloittamisesta vuosiluokilla 4–8 niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on, suomen ja ruotsin kieltä lukuun ottamatta, muu kuin opetuksessa käytettävä kieli. Ehdotettu säännös vastaa osittain voimassa olevaa perusopetusasetuksen 10 §:n 3 momentin 4 kohtaa. Ehdotetulla muutoksella säilytettäisiin nykytila sen osalta, että sanallista arviointia voitaisiin käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on, suomen ja ruotsin kieltä lukuun ottamatta, muu kuin opetuksessa käytettävä kieli. Näiden oppilaiden opetuskielen taidon kehittyminen huomioiden sanallinen arviointi myös muilla vuosiluokilla olisi perusteltua. Täsmennyksellä kuitenkin rajattaisiin sanallisen arvioinnin käyttämistä siten, ettei se olisi mahdollista muutoin kuin kahden ensimmäisen lukuvuoden aikana oppilaan aloitettua perusopetuksen. Ehdotettu täsmennys laajentaa numeroarvosanojen antamista ko. oppilaille, koska numeroarvosanojen avulla voidaan yksiselitteisemmin ja tarkemmin ilmaista oppilaan osaamisen taso suhteessa tavoitteisiin.

Pykälän 8 *momentissa* säädettäisiin siitä, että oppilaan käyttäytymistä tulisi arvioida oppiaineista erillisenä ja käyttäytymisestä annettaisiin erillinen arvio. Näin ollen käyttäytyminen arvioitaisiin omana kokonaisuutenaan. Käyttäytyminen tai siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio eivät saisi vaikuttaa oppiaineista annettavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

11 §. *Opinnoissa eteneminen ja vuosiluokalta siirtyminen.* Pykälän sisältöä esitetään muutettavaksi, jotta se vastaisi perusopetuslaissa tehtyjä muutoksia.

Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin siitä, että oppilas saisi vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa hyväksytyn arvosanan, mikäli hän osoittaisi vähintään arvosanan viisi (5) kriteerien kuvaamaa osaamista. Kriteereillä tarkoitettaisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineittain määritellyjä arviointikriteereitä.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin tietojen antamisesta oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle, mikäli oppilaan koko vuosiluokan oppimäärän suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi. Tietoa tulisi antaa oppilaan opintojen etenemisen tilanteesta ja mahdollisuuksista osaamisen osoittamiseksi. Sääntelyn tarkoituksena olisi mahdollistaa vielä lukuvuoden aikana osoittaa riittävä osaaminen vuosiluokan tavoitteiden hyväksytysti saavuttamiseksi tai suorittamiseksi.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin nykyisen asetuksen mukaisesti erilliseen näyttöön osallistumisesta tilanteessa, jossa oppilas on saanut oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositolustukseen. Mahdollisuus erilliseen näyttöön osallistumiseen annettaisiin oppilaalle opetuksen järjestäjän osoittamana ajankohtana. Erillinen näyttö voisi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita näyttömahdollisuuksia, joilla oppilas parhaiten voisi osoittaa osaamisensa suhteessa oppiaineen tavoitteisiin.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin poissaolojen vaikutuksesta arviointiin. Momentin mukaan muusta kuin terveydellisestä syystä johtuva pitkäaikainen poissaolo opetuksesta voisi vaikuttaa oppilaan osaamisen ja työskentelyn arviointiin.

Momentissa säädettäisiin, että jos oppilas olisi muusta kuin terveydellisestä syystä poissa eikä osallistuisi oppiaineen opetukseen, eikä opettaja pystyisi arvioimaan oppilaan osaamista ja työskentelyä suhteessa oppiaineen tavoitteisiin, olisi mahdollista, että oppilaan osoittama näyttö osaamisestaan jäisi poissaolojen seurauksena vähäisemmäksi kuin täysimääräisesti opetukseen osallistuessa.

Muulla kuin terveydellisellä syyllä tarkoitettaisiin tässä yhteydessä pitkäaikaista luvaton tai selvittämätöntä poissaoloa sekä pitkäaikaista myönnettyä poissaoloa esimerkiksi ylimääräisen

loman vuoksi. Pitkäaikaisella poissaololla tarkoitettaisiin useamman viikon poissaoloa tai poissaoloa, joka toistuu säännöllisesti ilman hyväksyttävää, kuten terveydentilaan perustuvaa syytä.

Momentti ei koskisi terveydellisistä syistä johtuvia poissaoloja. Terveydellisellä syyllä tarkoitettaisiin tässä yhteydessä vammaa, sairautta tai toimintakyvyn rajoitetta. Terveydellisistä syistä johtuviin oppilaan poissaoloihin tulisi ensisijaisesti vastata opiskeluhuollon tuen sekä perusopetuslain 4 a -luvun mukaisin tukimuodoin ja tukitoimin, sekä tarvittaessa poikkeavin opetusjärjestelyin.

Pykälän 5 *momentissa* säädettäisiin nykyisen mukaisesti siitä, että vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta vuosiluokalta raukeavat.

Pykälän 6 *momentissa* säädettäisiin tavoitekokonaisuuksittain opiskelevan oppilaan oppinnoissa etenemisestä. Tavoitekokonaisuudella tarkoitetaan sitä, että oppilaalle voidaan muodostaa opetussuunnitelman tavoitteista erilaajuisia tavoitekokonaisuuksia. Momentissa viitattaisiin perusopetuslain 20 h §:ään, jossa on säädetty tavoitekokonaisuuksista siten, että ne ovat oppilaan kohdalla aina viimesijainen toimi, mikäli oppilaan opinnot eivät tukimuodoista tai tukitoimista huolimatta etene. Tavoitekokonaisuus voitaisiin muodostaa oppilaalle perusopetuslain 20 e §:n nojalla laaditun suunnitelman mukaan oppiainekohtaisesti.

Tavoitekokonaisuudet muodostuisivat vuosiluokkien 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteista. Oppilas etenisi tavoitekokonaisuuksissa vuosiluokille 3 ja 7 vasta silloin, kun hän on suorittanut hänelle laaditun suunnitelman mukaiset tavoitekokonaisuudet hyväksytysti. Näin ollen oppilas jäisi tavoitekokonaisuuksissa vuosiluokalle 2, 6 tai 9, jos hän ei olisi saavuttanut kyseisten vuosiluokkien 1–2, 3–6 tai 7–9 tavoitekokonaisuutta hyväksytysti. Oppilaalle tulisi kuitenkin antaa mahdollisuus suorittaa hylätty tavoitekokonaisuus ehdotetun 3 momentin mukaisessa erillisessä näytössä.

Oppilas etenisi muissa kuin tavoitekokonaisuuksittain opiskeltavissa yksittäisissä oppiaineissa vuosiluokittain. Jos oppilas saisi lukuvuositolistukseen hylätyn arvosanan yksittäisen oppiaineen osalta - ei tavoitekokonaisuuteen kuuluvan - jäisi oppilas vuosiluokalle perusopetuslain 22 a §:n 4 momentin nojalla. Tällöin kuitenkin oppilas voisi jatkaa tavoitekokonaisuuksittain opiskelua niissä oppiaineissa, joissa tätä koskeva suunnitelma on tehty. Jos vuosiluokalle jääminen yksittäisen oppiaineen oppimäärän osalta tapahtuisi vuosiluokalla 2, 6 tai 9 raukeaisi samalla oppilaalle laadittu perusopetuslain 20 f §:n mukainen suunnitelma oppilaan opiskelusta tavoitekokonaisuuksittain.

12 §. Päättöarviointi, erotodistus ja todistus yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittamisesta. Pykälää ja pykälän otsikkoa esitetään muutettavaksi. Pykälän uusi otsikko olisi *Päättöarviointi*. Uusi otsikko kuvaisi paremmin pykälään esitettäviä muutoksia.

Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin siitä, että päättöarviointi olisi perusopetuksen päätteeksi tehtävä arviointi, joka kuvaisi, miten hyvin oppilas on saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet. Päättöarviointiin tulisi arvioida oppilaan osaaminen ja työskentely suhteessa perusopetuslain 11 §:n 1 momenttiin sisältyvien oppiaineiden sekä perusopetuslain 20 i §:n 2 momentin mukaisten toiminta-alueiden tavoitteisiin.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin päättöarvioinnin toteuttamisesta ja päättöarvosanojen muodostumisesta. Päättöarvosanat muodostettaisiin nykytilaa vastaavasti vuosiluokkien 7, 8 ja 9 tavoitteiden ja niistä johdetuissa arviointikriteereissä kuvatun osaamisen perusteella. Momentissa säädettäisiin, että päättöarvosanan muodostamisen perustana ovat oppiaineen päättöarvioinnin kriteerit sekä oppiaineesta vuosiluokilla 7–8 annetut lukuvuosiarvosanat ja 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetut arvosanat. Päättöarvioinnin kriteereillä tarkoitettaisiin 9. vuosiluokan päätteeksi oppiaineittain arvosanoille 5, 8 ja 10 määritellyjä arviointikriteereitä,

jotka määritellään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kansallisesti perusopetuslain 22 §:n 7 momentin nojalla.

Lukuvuosiarvosanoilla tarkoitettaisiin lukuvuositolistuksessa kunkin vuosiluokan päätteeksi annettuja numeroarvosanoja, jotka kuvaavat, miten oppilas on saavuttanut lukuvuoden tavoitteet niistä johdettuihin arviointikriteereihin suhteutettuna. Yhdeksännen vuosiluokan välitolistuksessa annetuilla arvosanoilla tarkoitettaisiin perusopetuslain 22 b §:n mukaisessa välitolistuksessa annettuja arvosanoja. Opettaja arvioisi päättöarvioinnin kriteerien lisäksi vuosiluokkien 7–8 lukuvuosiarvosanojen ja 9. vuosiluokan välitolistuksen arvosanojen perusteella oppilaan osaamisen ja työskentelyn oppiaineen koko perusopetuksen oppimäärän osalta. Päättöarvosana olisi opettajan perusopetuksen päättyessä tekemä arvio, eikä se määräytyisi aiemmin annettujen arvosanojen keskiarvon mukaisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa huomioitaisiin näin ollen vuosiluokilla 7–9 oppilaan osoittama osaaminen.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin, että päättöarvosana annettaisiin sen vuosiluokan päätteeksi, jolloin oppiaineen oppimäärän opetus päättyy. Mikäli oppiaineen päättöarviointi ajoittuisi vuosiluokille 7 tai 8, kyseisen vuosiluokan päätteeksi annettu päättöarvosana kirjattaisiin lukuvuositolistukseen. Nämä arvosanat siirtyisivät päättötolistukseen. Sääntely koskisi nykytilaa vastaavasti etenkin osaa taide- ja taitoaineista, joiden opetus saattaa paikallisista ratkaisuista johtuen päättyä jo ennen yhdeksättä vuosiluokkaa.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin siitä, että päättöarvioinnissa käytettäisiin nykytilan mukaisesti asetuksen 10 §:ssä säädettyä numeroarvosanan asteikkoa.

12 a §. Tolistukset. Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin perusopetuksessa annettavista tolistuksista.

Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin siitä, että kaikkien perusopetuksen pakollisten oppiaineiden arvosanat tai sanalliset arviot sekä kaikkien oppilaan suorittamien valinnaisten aineiden arviot merkittäisiin lukuvuosi- ja välitolistukseen sekä päättötolistukseen. Perusopetuksen kaikille yhteisistä, eli pakollisista oppiaineista on säädetty perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa. Mikäli oppilaan opetus järjestetään toiminta-alueittain perusopetuslain 20 i §:n 2 momentin mukaan, merkitään tolistukseen arviot toiminta-alueista.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin lukuvuositolistuksen antamisesta. Sen mukaan oppilaalle tulisi antaa lukuvuositolistus lukuvuoden päättyessä vuosiluokilla 1–8.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin siitä, että yhdeksännen vuosiluokan päättyessä oppilas saisi päättötolistuksen, mikäli on saavuttanut tai suorittanut perusopetuksen oppimäärän hyväksytysti. Mikäli oppilas ei olisi suorittanut perusopetuksen oppimäärää hyväksytysti, ja jäisi luokalle, saisi hän yhdeksännen vuosiluokan päätteeksi lukuvuositolistuksen.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin siitä, että lukuvuositolistukset ja välitolistukset sekä päättötolistus tulisi antaa kirjallisena. Tällä tarkoitettaisiin sitä, että tolistuksen tulee olla fyysinen paperinen tolistus, eikä tolistuksia voitaisi antaa ainoastaan sähköisinä.

Pykälän 5 *momentissa* säädettäisiin välitolistuksesta. Sen mukaan välitolistus annettaisiin samoin perustein kuin lukuvuositolistus ja se ennakoisi lukuvuoden päättyessä tehtävää arviointia. Kun välitolistus perustuisi samoihin arviointiperusteisiin kuin lukuvuositolistus, oppilas ja huoltaja saisivat luotettavan kuvan oppilaan osaamisen tasosta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arviointikriteereihin myös lukuvuoden aikana. Vuosiluokalla 9 välitolistus on annettava perusopetuslain 22 b §:n 2 momentin nojalla, sillä sen ohjaava merkitys olisi keskeinen päättöarvioinnin lähestyessä. Vuosiluokan 9 välitolistuksessa annettavassa arvioinnissa käytettäisiin päättöarvioinnin kriteereitä. Jos opetuksen järjestäjä

on päättänyt välitodistuksen antamisesta muilla vuosiluokilla, tulisi näissä tilanteissa välitodistus antaa samoin perustein kuin lukuvuositolustus.

Pykälän 6 *momentin* mukaisesti käyttäytymistä ei merkittäisi päättötodistukseen. Tämä vastaisi voimassa olevaa käytäntöä. Kun käyttäytymistä ei merkittäisi päättötodistukseen, korostaisi se todistuksen tehtävää oppilaan osaamisen kuvaajana.

13 §. *Arvioinnin suorittaja ja tieto arviointiperusteista.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska arvioinnin suorittajasta ja arviointiperusteista annettavista tiedoista säädetään perusopetuslain muutoksen myötä lain tasolla.

14 §. *Arviointi eräissä tapauksissa.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska perusopetuslain muutoksen myötä arvioinnista säädetään lain tasolla. Lisäksi perusopetuslain 22 §:n 7 momentin 6 kohdassa säädetään Opetushallituksen määräysvallasta antaa opetussuunnitelman perusteissa tarkempia määräyksiä esiopetuksen, 10 §:n 4 momentissa tarkoitetun vieraskielisen opetuksen, perusopetukseen valmistavan opetuksen, ulkomailla järjestettävän opetuksen ja aikuisten perusopetuksen arvioinnin toteuttamisesta.

23 §. *Erityinen tutkinto.* Pykälän 4 *momenttia* ehdotetaan kumottavaksi, koska oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnista säädettäisiin perusopetuslain muutoksen myötä lain tasolla, jolloin viittaaminen säännöksiin ei ole tarpeellista. Lisäksi momentissa viitattu 19 §:ään viitatus oikaisun hakemisesta säädetään nykyisin voimassa olevassa perusopetuslain 42 c §:ssä. Momentin kumoamisella ei olisi tarkoitus muuttaa oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnin nykytilaa erityisen tutkinnon osalta ja se olisi luonteeltaan tekninen.

8. Voimaantulo

Ehdotetaan, että muutokset tulevat voimaan 1.8.2028.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen perusopetusasetuksen muuttamisesta.